

GUIA DIDÀCTICA

PRESENTACIÓ DEL TEMA CIENTÍFIC-ARTÍSTIC

Voler representar els objectes sobre un pla, i aconseguir una il·lusió de la seva profunditat ha estat sempre un neguit i fins i tot una necessitat. Però no és fins al segle XV, amb el Renaixement italià, que s'articulen una sèrie de regles, recollides l'any 1435 per Leon Baptista Alberti en el llibre *De Pictura (Sobre l'art de pintar)*.

La regla bàsica que apareix en aquest tractat és que ja que els objectes semblen més petits com més lluny són, el que cal esbrinar és el càlcul de la reducció que sofreixen a l'hora de representar-los. De llavors ençà, aquestes regles s'han anat aprofundint i, tot i que el Cubisme la va voler superar, la *perspectiva* continua manifestant-se en totes les representacions de la realitat que ens envolta.

Les imatges perspectives i el seu coneixement tenen un valor docent important, ja que formen part de la cultura visual i plàstica bàsica.

Així doncs, podem dir que la perspectiva cònica és el resultat que s'obté quan projectem des d'un determinat punt (*punt de vista*), i produïm en el dibuix (*pla del quadre*) una imatge de l'objecte anàloga a la visual. En aquest procés intervenen dos aspectes: d'una banda, els geomètrics (*dibuix tècnic*) i de l'altra, l'elecció del punt de vista, amb l'ample ventall de possibilitats que té la seva situació (*dibuix artístic*). Aquests dos aspectes fan que la perspectiva cavalqui entre la ciència i l'art, barreja que permet mirar, veure, percebre, interpretar i valorar el nostre entorn visual i plàstic de forma diferent.

INTRODUCCIÓ A LA TRAMA LITERÀRIA

Art i perspectiva, per les seves característiques pròpies de connexió i de representació de la realitat, han fet possible explicar-los —mai millor dit— des de visions diferents i, per tant, també des del punt de vista de la protagonista d'aquesta història. La novel·la té molts moments on l'experiència creadora i l'experiència vital es fonen en

un sol cor, indissolublement: el de la Maria, estudiant de primer curs de Belles Arts.

La novel·la narra en primera persona totes les impressions que produeix a la Maria, noia que fins aleshores havia viscut a Sant Elm, Mallorca, el fet d'estudiar a Barcelona. Novel·la carregada d'il·lusions i també de neguits que van des de la reflexió personal fins a la reflexió tècnica, passant també per l'artística i fent-ne de totes elles un entrellat únic i indestriable en el qual viurà, amb els amics acabats d'estrenar, una de les aventures més detectivesques de la seva vida.

UBICACIÓ A L'ESO

En el Currículum establert a l'àrea Visual i Plàstica la perspectiva es presenta de forma introductòria, i és per això que tots i cadascun dels continguts que proposa aquesta novel·la es poden treballar al llarg de tota l'etapa. Aconsellem tractar aquest temari en el darrer curs de l'ESO, i també, en el crèdit tipificat d'ampliació de Dibuix Tècnic. A causa de la trama literària i als continguts proposats, es pot treballar també, en el primer curs de Batxillerat i especialment és aconsellable per a tot l'alumnat que faci la matèria de modalitat de Dibuix Tècnic o que pretengui fer un currículum d'arts.

OBJECTIUS GENERALS D'ETAPA

6. Conèixer els elements essencials del desenvolupament científic i tecnològic, valorant les seves causes i les seves implicacions sobre la persona, la societat i l'entorn físic.
9. Interpretar i produir missatges amb propietat, autonomia i creativitat, utilitzant codis artístics, científics i tècnics, articulant-los a fi d'enriquir les pròpies possibilitats de comunicació i reflexionar sobre els processos implicats en el seu ús.
- 10 Identificar problemes en els diversos camps del coneixement i elaborar estratègies per resoldre'ls, mitjançant procediments

intuïtiu, de raonament lògic i d'experimentació, bo i reflexionant sobre el procés seguit i el resultat obtingut.

11. Obtenir, seleccionar, tractar i comunicar informació utilitzant les fonts en què habitualment es troba disponible, i les metodologies i els instruments tecnològics apropiats, procedint de forma organitzada, autònoma i crítica.
13. Comprendre l'aplicació, en l'àmbit professional, dels coneixements adquirits com a preparació i orientació de la futura integració al món natural.

OBJECTIUS TERMINALS

2. Observar formes i imatges, o conjunts d'unes i altres, i treure'n els elements propis del llenguatge visual i plàstic.
3. Estudiar i preparar formes, tot seleccionant-ne punts de vista i enquadraments, a fi de crear conjunts interessants per ésser representats.
4. Realitzar composicions bi i tridimensionals de formes.
5. Analitzar i interpretar imatges, tot còpsant les relacions pròpies de sintaxi visual.
9. **Aplicar i interpretar textos gràfics realitzats a escala o amb signes o codis convencionals.**
10. **Interpretar i representar correctament formes per mitjà de la geometria plana i descriptiva.**
19. Aplicar tècniques en la producció d'imatges, amb domini i acabats suficients que permetin interpretar-les amb correcció.

Nota: Els objectius terminals assenyalats amb negreta són els específics, els altres es treballen però de forma tangencial.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Observar formes, objectes i conjunts d'objectes i abstraure'n les organitzacions dels diferents elements que en configuren la representació.

- Interpretar les imatges en funció de les formes que proposen i de la posició de l'observador a l'hora de percebre-les.
- Determinar la posició de l'observador, el seu punt de vista, per tal d'aconseguir un resultat concret, segons els propòsits plantejats.
- Identificar els procediments tècnics del procés.
- Identificar i transcriure els elements conceptuals (punt, línia i pla) així com la forma i la dimensió a l'hora de representar objectes senzills.
- Manipular en les perspectives, els elements propis de la sintaxi d'aquest sistema per tal d'explorar els diferents resultats a obtenir.
- Valorar els canvis que es poden produir quan es modifiquen els diferents elements que intervenen en la perspectiva.
- Valorar la precisió en els traçats d'aquest ordre.
- Ser conscient de la importància dels sistemes de representació com a mitjà tècnic i artístic en la comunicació d'idees.

CONTINGUTS TRANSVERSALS

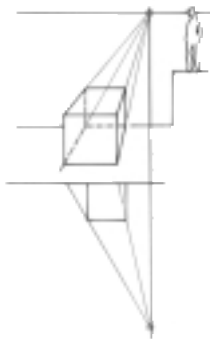
- L'actitud d'observar sistemàticament com a font de coneixement.
- Valoració positiva de l'esforç que requereix l'estudi com a mitjà de coneixement.
- Valoració del pacte i diàleg, que requereix la convivència, en quant que aquests valors i actituds ens permeten un major grau de resultats personals i socials.
- Conscienciació de la necessitat d'obtenir informació precisa per tal de dur a terme un projecte.
- Conscienciació dels drets i dels valors de l'ésser humà (amistat, llibertat, solidaritat...).
- Apreciació dels valors estètics de les obres d'art, de disseny i de comunicació visual, en tant que formen part del nostre patrimoni cultural que cal respectar, conservar i millorar.

- Construïu i utilitzeu un visor.

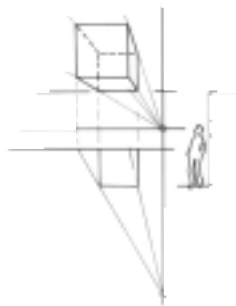
Material: un full DIN-A4 d'acetat rígid transparent.
dos marcs de cartró.
un retolador « Villeda».

Situeu el visor en un vidre d'una finestra i enganxeu-lo mitjançant cinta adhesiva. Tancant un ull i en una posició còmoda i immòbil, calqueu el que veieu a través del visor. Analitzeu el resultat obtingut.

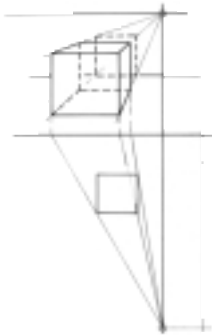
- Calqueu el dibuix anterior sobre un full de paper blanc. Perllongueu les línies i aconseguïu els punts de fuga. Trobeu la línia d'horitzó. (És important seleccionar convenientment el tema a dibuixar, per tal d'aconseguir el resultat que es pretén).
- Seleccioneu una fotografia de qualsevol revista i aconseguïu, un cop més, la línia d'horitzó i els punts de fuga.
- Dibuixeu un cub d'un metre de costat en perspectiva cònica frontal, seguint les instruccions i donades. No presentem dades ja que aquesta activitat permet variacions de l'angle visual, de la distància de l'observador a l'objecte i al pla del quadre, i també de l'alçada del punt de vista. Observeu els diferents exemples que presentem:

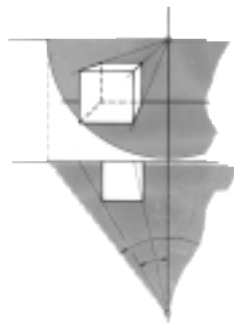
Variacions de l'alçada del punt de vista.

Variacions de l'alçada del punt de vista.

Variacions de la distància de l'observador.

Variacions de l'angle visual.

- Dibuixeu un cub d'un metre de costat en perspectiva cònica obliqua seguint les instruccions i dades que us presentin. Aquest exercici és similar a l'anterior, convé que l'alumnat experimenti amb diferents dades per tal d'obtenir resultats diferents i aprofundir en la perspectiva.

VOCABULARI BÀSIC

Pla del quadre
Pla geomètric
Línia de terra
Punt de vista
Punt principal
Distància principal

Línia d'horitzó
Raigs visuals
Angle visual
Perspectiva frontal
Perspectiva
Visor

Observador
Projecció cònica
Projecció cilíndrica
Projecció ortogonal
Raig projectant
Pla de projecció